

Copilul și inamicii săi

Emma Goldman

1906

Trebuie copilul să fie considerat ca o individualitate sau ca un obiect care urmează să fie modelat de acord cu fanteziile și capriciile celor din jur? Consider că aceasta e cea mai importantă întrebare la care părinții și educatorii trebuie să răspundă. Și, dacă copilul va crește din interior, dacă toate aspirațiile sale vor fi permise să prindă lumina zilei, ori dacă acesta va fi modelat ca aluatul de forțe externe, depinde de răspunsul adecvat la această întrebare vitală.

Dorința celor mai nobili și mai buni din timpurile noastre produce cele mai puternice individualități. Orice ființă sensibilă detestă să fi tratată ca o simplă mașinărie sau ca un papagal al convenționalismului și respectabilității, ființa umană își dorește recunoașterea semenilor săi.

Trebuie ținut cont că prin canalul de dezvoltare al copilului trece dezvoltarea persoanei mature și că practicile actuale de educație și formare, atât în școli cât și în cadrul familiei – chiar și în cele liberale sau radicale- sunt în așa fel încât blochează creșterea naturală a copilului.

Fiecare instituție a zilelor noastre – familia, Statul, codurile noastre morale- vede un dușman în fiecare personalitatea puternică, frumoasă, incoruptibilă. Așadar, sunt depuse orice eforturi pentru a limita în cămașă de forță, încă de la cea mai fragedă vârstă, emoția și originalitatea umană a gândirii individului; ori pentru a forma orice ființă umană în conformitate cu un model; nu într-o individualitate bine formată, ci într-un sclav muncitor răbdător, automate profesionale, cetățeni contribuabili sau un adevărat moralist.

Dacă, totuși, întâlnim o spontaneitate reală (care, de altfel, este greu de întâlnit), nu e datorită metodelor noastre de a crește și educa un copil: personalitatea deseori se afirmă ea însăși, indiferent de barierele oficiale și ale familiei.

O asemenea descoperire trebuie celebrată ca un eveniment neobișnuit, deoarece obstacolele aflate în calea creșterii și dezvoltării caracterului sunt atât de numeroase încât se poate considera un miracol că își păstrează puterea și frumusețea și supraviețuiește diferitelor încercări de a-i fi mutilat ceea ce îi este esențial.

Într-adevăr, cel care s-a eliberat de cătușele nechibzuinței și ale prostiei banalului; cel care stă fără cărje morale, fără aprobarea opiniei publice – lenea provată, după cum a numit-o Friedrich Nietzsche- poate intona un cântec înălțător și voluminos de independență și libertate; și-a câștigat dreptul acesta prin lupte feroce și tumultuoase. Aceste lupte au început deja de la o vârstă delicată.

Copilul își arată tendințele individuale prin intermediul jocului, al întrebărilor, în asocieri cu oameni și lucruri. Dar trebuie să se lupte cu interferența externă veșnică în lumea sa de gândire și emoție. Nu trebuie să se exprime în armonie de acord cu natura sa, cu personalitatea sa crescătoare. Trebuie să devină un lucru, un obiect. Întrebările îi sunt întâmpinate cu răspunsuri restrânse, conventionale, ridicole, majoritatea bazate pe neadevăruri; și, când, cu ochii mari, curioși, incocenți, dorește să vadă minunile lumii, cei din jurul său închid repede ferestrele și ușile, păstrând planta umană delicată într-o atmosferă de seră, unde nu poate nici respira nici crește liber.

Zola, în romanul său "Fecunditatea", consideră că majoritatea oamenilor au declarat război copilului, au conspirat împotriva nașterii sale – într-adevăr, o imagine foarte oribilă, însă conspirația a intrat în civilizație împotriva creșterii și dezvoltării caracterului, ceea ce mi se pare mult mai teribil și dezastruos, datorită distrugerii lente și progresive a calităților și trăsăturilor sale latente, a efectului său stupefiant și devastator asupra bunăstării sociale.

Deodată ce oricare efort din viața educațională pare să fie direcționată spre a face din copil o ființă străină față de el însuși, în mod necesar acesta produce indivizi străini unii față de ceilalți și în antagonism veșnic unul cu celălalt.

Idealul unui pedagog mediu nu e o ființă completă, integră, originală; mai degrabă caută ca rezultatul artei sale de pedagogie să fie automate în carne și oase, pentru a se potrivi roții societății și al vidului și plictiselii vieților noastre. Fiecare casă, școală, liceu și universitate reprezintă utilitarismul sec, rece, îmbuibând creierul elevului cu o cantitate enormă de idei, transmise din generații în generații. "Cifre și Date", după cum le numesc, reprezintă o mulțime de informații, suficiente probabil pentru a menține orice formă de autoritate și pentru a crea venerație pentru importanța posesiunii, dar doar un handicap pentru o adevărată înțelegere a sufletului uman și a locului său în lume.

Adevăruri moarte și uitate demult, concepții ale lumii și a oamenilor, acoperite de mușgai, chiar și pe timpul bunicilor noastre, sunt îmbuibate în mințile generațiilor tinere. Schimbarea eternă, variațiile înmiite, inovațiile continue sunt esența vieții. Pedagogia profesională nu știe nimic despre acestea, sistemele de educație sunt aranjate în fișiere, clasificate și numerotate. Îi lipsește semințe puternice și fertile care, odată pe pământ bogat, le permite să crească la mari înălțimi, e incapabilă să trezească spontaneitatea caracterului. Instructori și profesori, cu suflete moarte, muncesc cu valor moarte. Căntărea e obligată să ia locul calității. Consecințele acestora sunt, așadar, inevitabile.

În orice direcție am privi, căutând neîncetat ființe umane care nu măsoară ideile și emoțiile după etalonul promtitudinii, ne confruntăm cu produsele, instrucție de turmă în locul unui rezultat al spontaneității și a caracteristicilor înăscute, formându-se împreună în libertate.

”Nu văd nici un semn
al voinței spiritului
E instrucție, nimic altceva”

Aceste cuvinte ale lui Faust se potrivesc perfect cu metodele noastre de pedagogie. Considerați, de exemplu, cum e predată istoria în școlile noastre. Observați cum evenimentele lumii devin o piesă de marionete ieftină, unde câțiva ce țin de ațe se presupune că ar dirija cursul dezvoltării întregii rase umane.

Și istoria *națiunii noastre*! Nu a fost aleasă de către Providență să devină națiunea lider pe pământ? Și nu e cel mai înalt munte dintre toate națiunile? Nu e bijuteria oceanului? Nu e incomparabil de virtuoașă, ideală și curajoasă? Rezultatul acestui tip de predări ridicele este un patriotism plictisitor, superficial, orb în fața limitărilor sale, cu încăpățănare de bivol, cu totul incapabil să judece capacitățile altor națiuni. Acesta este modul în care spiritul tineretului e mutilat, amorțit prin supra-estimarea propriei valori. Nu e de mirare că opinia publică e atât de ușor de manipulat..

”Hrană predigestată” ar trebui să fie înscris în fiecare sală de învățământ ca un avertisment pentru toți cei care nu doresc să-și piardă propriile personalități și simțul original de judecată, cei care, în schimb, ar fi mulțumiți cu o cantitate mare de cochilii goale. Acest lucru poate fi suficient ca o recunoaștere a piedicilor multiple plasate în calea unei dezvoltări mentale independente a copilului.

La fel de numeroase și la fel de importante sunt dificultățile vieții sentimentale cu care se confruntă tinerii. Nu trebuie să presupunem că părinții sunt uniți de copiii lor prin corzi delicate și blânde? Trebuie să presupunem; însă, oricât de trist ar fi, este totuși adevărat că părinții sunt primii cei care distrug bogățiile interioare ale copiilor lor.

Scriptura ne spune că Dumnezeu a creat omul în propria sa imagine, care în nici un caz nu s-a dovedit a fi un succes. Părinții urmează prostul exemplu al stăpânului lor ceresc; folosesc orice mijloc pentru a modela copii în funcție de imaginea proprie. Se agață cu tenacitate de ideea că acesta este doar o parte din ei înșiși – o idee pe atât de falsă pe cât dăunătoare și care doar mărește neînțelegerea sufletului copilului, urmate de consecințele înrobirii și subordonării.

De îndată ce primele raze ale conștiinței iluminează mintea și inima copilului, acesta începe instinctiv să compare propria personalitate cu cea a celor din jurul său. Câte stânci de piatră tari și reci întâlnesc privirea sa întrebătoare? În curând se confruntă cu realitatea dureroasă că se află aici doar pentru a servi de materie însuflețită pentru părinți și tutori, a căror autoritate e singura ce îi dă formă.

Lupta teribilă a femeii și barbatului împotriva convențiilor politice, sociale și morale își are originea în familie, unde copilul e mereu obligat să lupte împotriva uzului de forță intern și extern. Imperativele categorice: Tu trebuie! Trebuie! Așa e corect! Așa e greșit! Acesta e adevărul! Acesta este fals! Coboară ca o ploaie violentă deasupra minții nesofisticate al tinerei ființe, lăsând urme pe sensibilitățile sale că trebuie să se aplece în fața noțiunilor străvechi ale gândirii și ale emoțiilor. Totuși, calitățile și instinctele latente încearcă să-și afirme propriile metode specifice de a căuta temelia lucrurilor, de a distinge între ceea ce se numește obicei greșit, adevărat sau fals. E convins să meargă pe calea sa, din moment ce e compus din aceeași nervi, mușchi și sânge ca cei care pretind că îi direcționează destinul. Nu reușesc să

înțeleg de ce părinții nu doresc ca copiii lor să crească în spirite independente, de sine-stătătoare, de ce aceștia depun efort pentru îngrădirea și reducerea diverselor activități ale copilului, aceleași care i-ar putea diferenția și prin virtutea cărora sunt echipați pentru a fi purtătorii ideilor noi și inovatoare. Un copac tânăr și delicat, care e tăiat și tuns de grădinar pentru a-i da o formă artificială nu va ajunge niciodată la înălțimea și frumusețea ca celui căreia i se permite să trăiască în natură și în libertate.

Atunci când copilul ajunge la adolescență, întâlnește, pe lângă restricțiile de acasă și de la școală, pe cele ce țin de tradițiile moralității sociale. Pofa de dragoste și sex sunt întâmpinate cu ignoranță absolută, de majoritatea părinților care le consideră indecente și necorespunzătoare, ceva scandalos, aproape criminale, pentru a fi suprimate și înăbușite ca o boală teribilă. Iubirea și sentimentele tandre a tinerei plante sunt transformate în vulgaritate prin prostia celor din jur, în așa fel încât tot ce e frumos e ori zdrobit cu totul ori ascuns adânc, ca un mare păcat, ce nu îndrăznește să iasă la lumină.

Ce e mai uimitor e faptul că părinții ar sacrifica orice pentru bunăstarea fizică a copilului lor, vor sta cu nopțile în frică și agonie pentru o boală fizică a celui iubit; dar vor rămâne reci și indiferenți, fără nici cea mai mică înțelegere a poftelor sufletului și a dorințelor copilului lor, nici nu vor să audă strigătul tânărului spirit care cere recunoaștere. Dimpotrivă, ei vor sufoca frumoasa voce a primăverii, a unei noi vieți de strălucire a iubirii; vor pune degetul de autoritate asupra gâtului tandru și nu îl va lăsa să cânte cântecul argintiu al creșterii individuale, al frumuseții caracterului, al puterii iubirii și al relațiilor umane, care fac ca viața să merite să fie trăită.

Și totuși, acești părinți își imaginează că vor cel mai bine copilului lor și, din câte știu, unii chiar își doresc asta, dar cele mai bune metode ale acestora înseamnă moarte și putrezire absolută pentru mugurul în devenire. La urma urmei, ei își imită stăpânii în ce ține de Stat, societate și moralitate, prin suprimarea forțată a oricărei încercări de a analiza relele societății și a oricărui efort sincer spre eliminarea acestor boli; nu sunt niciodată capabili să înțeleagă adevărul etern că orice metodă ar folosi servește doar pentru a provoca o mai mare dorință de libertate și un zel mai profund pentru a lupta pentru ea.

Părinții și profesorii ar trebui să știe că această constrângere aduce obligatoriu rezistență. Mare e surpriza când majoritatea copiilor părinților radicali sunt ori opuși gândirii acestora, revenind la căi deja bătute, ori sunt indiferenți față de noile idei și învățăminte ale regenerării sociale. Și totuși, nu este nimic neobișnuit în asta. Părinții radicali, deși sunt emancipați de credința proprietății a sufletului uman, încă se agată cu încăpățănare de noțiunea că sunt proprietarii copiilor și că au tot dreptul să își exercite autoritatea asupra lui. Așa că pornesc să-l formeze de acord cu propriile lor convingeri despre ce e bine și ce e rău, forțând ideile lor cu aceeași vehemență ca și orice părinti catolici.

Iar, cei din urmă, mențin nevoia să le spună tinerilor "Fă cum spun, nu cum fac eu". Dar mintea impresionabilă a copilului își dă seama destul de devreme că viețile părinților sunt în contradicție cu ideile pe care le reprezintă; că, așa cum un bun creștin se roagă cu fervoare duminică în timp ce în restul săptămânii nu respectă poruncile Domnului, părintele radical acuză Dumnezeuul, preoții, biserică, guvernul, autoritatea domestică, dar continuă să se adapteze la condițiile pe care le detestă. Tot la fel, părintele de gândire liberă se poate lăuda cu mândrie că fiul său de patru ani recunoaște fotografia lui Thomas Paine sau cea a lui Ingersoll sau că știe că noțiunea de Dumnezeu e o prostie. Ori că tatăl social-democrat îi poate întreba feta sa de șase ani "Cine a scris Capitalul, dragă?", "Karl Marx tată". Ori că mama anarhistă face să se cunoască că pe fata sa o cheama Louise Michel, Sophia Perovskaya sau că știe să recite poemele revoluționare ale lui Herwegh, Freiligrath sau Shelley, sau că poate să distingă fețele lui Spencer, Bakunin ori Moses Harmon.

Acestea nu sunt în nici un caz exagerări; sunt adevăruri triste pe care le-am întâlnit în experiența mea cu părinți radicali. Care sunt rezultatele unor astfel de metode de a modela spiritul? Consecințele suficiente la număr sunt următoarele. Copilul, fiind alimentat cu o singură versiune de idei fixe, crește neîmpărtășind convingerile părinților săi, caută noi senzații, indiferent de cât de inferioare și superficiale acestea pot fi, mintea umană nu suportă uniformitatea și monotonia. Așadar, băiatul sau fata, supra-alimentați cu Thomas Paine, va ajunge pe mâinile Bisericii, sau vor vota pentru imperialism doar pentru a scăpa de determinismul economic și de socialismul științific, ori vor deschide o fabrică textilă și se

vor agăța de dreptul acumulării de proprietate; doar pentru a scăpa de comunismul învechit al tatălui lor. Ori fata se va căsători cu primul venit, cu condiția că se poate susține, pentru a scăpa de discuția veșnică despre varietate.

O astfel de situație poate fi dureroasă pentru părinții care își doresc de la copii să le urmeze calea, dar eu îi privesc ca forțe psihologice înviorătoare și încurajatoare. Ei sunt cea mai mare garanție pentru ca, cel puțin, mintea independentă va rezista mereu oricărei forțe externe și străine exercitate asupra sufletului și minții umane. Unii vor întreba, ce se întâmplă cu cei de fire slabă, nu trebuie protejați? Da, dar pentru a face acest lucru e necesar să înțelegem că educația copilului nu e sinonim cu formare de turmă. Dacă educația e să însemne ceva, trebuie să se bazeze pe libera creștere și dezvoltare ale forțelor și tendințelor innăscute în copil. Doar în acest mod putem spera la un individ liber și ulterior la o comunitate liberă, care va face imposibilă constrângerea și interferența creșterii umane.

Mother Earth, Vol. 1 No. 2, April 1906

Biblioteca Anarhistă

Emma Goldman
Copilul și inamicii săi
1906

Preluat la 16.12.2022 de la <https://iasromania.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org